

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ผลการเรียนรู้ของนักเรียนขึ้นอยู่กับครู อาจกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพและสมรรถภาพของครู (สุรชาติ เสนาจักร 2517:1) งานครูโดยทั่วไปแล้วเป็นงานที่หนักกว่าอาชีพอื่นหลายอาชีพเมื่อเทียบกับปริมาณและเงินเดือนที่ได้รับ ครูจะต้องอุทิศเวลาในการสอนและนอกเวลาสอน อุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ และความสามารถเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาแก่เยาวชน (ละเมียด ลิมอักษร 2502 : 7) ดังนั้นครูจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาและต่อการพัฒนากำลังคน เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ รวมทั้งเป็นความหวังของสังคมที่ปรารถนาให้ครูทำหน้าที่เป็นตัวแทนความดีทั้งหลายทั้งปวงด้วย ดังคำกล่าวของสรเสริญครูหลายประการ เช่น ครูคือปูชนียบุคคล ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ครูคือผู้นำทางวิญญาณให้แก่ศิษย์ และครูคือพ่อแม่คนที่สอง เป็นต้น

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาและส่งเสริมการฝึกหัดครูมา โดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลเคยได้จัดสรรทุนให้แก่นักเรียนฝึกหัดครู โดยให้กระทรวงศึกษาธิการคัดเลือกนักเรียนที่มีความรู้และสติปัญญาสูงเข้ามาเป็นนักเรียนฝึกหัดครู ทำให้ครูในสมัยก่อนมีคุณภาพมาก ต่อมาประมาณ พ.ศ.2510 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาภาวะขาดแคลนครูอย่างรุนแรง ทำให้มีการเร่งผลิตครูเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (กรมการฝึกหัดครู 2530 : 1) ปัญหาสำคัญที่ปรากฏได้แก่

1. บุคคลที่เข้ามาเป็นนักเรียนครู ไม่ได้เป็นบุคคลที่มีความตั้งใจและเจตคติที่จะเป็นครู เช่นสมัยก่อน จากผลการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พบว่า นิสิต นักศึกษาที่เข้าเรียนในคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์เป็นบุคคลที่เลือกเรียนคณะดังกล่าวเป็นคณะสุดท้าย และในวิทยาลัยครูก็มีลักษณะเช่นนี้

2. บุคคลที่เข้ามาเรียนครู มักมีสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมาก่อนข้างต่ำ
3. การคัดเลือกคนเข้ามาเป็นข้าราชการครู ไม่สามารถที่จะคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเจตคติที่มีต่ออาชีพครูเข้ามาเป็นครูได้ ในปัจจุบันมีผู้จบวิชาครูว่างงานเป็นจำนวนมากและการแข่งขันอยู่ในอัตราส่วนที่สูงมาก

ปัญหาที่กล่าวนี้ ทำให้คุณภาพของครูต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิจิตร ศรีสอาน (2523: 85) ซึ่งกล่าวว่า วิชาชีพรูยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งมีผลกระทบจากหลายสาเหตุ นับตั้งแต่ระบบการคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในสถาบันผลิตครู มาตรฐานการคัดเลือกของแต่ละสถาบัน ตลอดจนหลักสูตรการสอนที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรอื่น ๆ ทำให้คุณภาพของนักศึกษาครูยังไม่ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของสถาบันผู้ใช้ครู เมื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของวิชาชีพรูกับวิชาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ สถาปนิก วิศวกร หรือนักกฎหมายแล้ว อาชีพครูในแง่สังคมอื่นมองยังด้อยอยู่มาก จึงทำให้วิชาชีพรูเป็นที่สนใจน้อยกว่าวิชาชีพอื่น ๆ (สิปปนนท์ เกตุทัต 2523: 37) ประกอบกับในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างฉับพลัน รวดเร็ว ทำให้บทบาทหน้าที่ของครูบาอาจารย์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลกระทบต่อค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการปัจจัยต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลาย ๆ อย่าง จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะแข่งขัน ซึ่งค้ำซึ่งเค้น ทำให้ความเจริญทางวัตถุเข้ามาครอบงำจิตใจ ชีวิตที่เคยดำรงด้วยปัจจัยสี่กลับต้องมีสิ่งฟุ่มเฟือยต่าง ๆ มากขึ้น เพราะฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องวัดฐานะของคนในสังคม ครูในฐานะบุรุษจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ได้ทำให้ครูส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนเพื่อฐานะทางเศรษฐกิจของตน โดยพยายามหารายได้พิเศษเพิ่มขึ้น เช่น การสอนพิเศษ การศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิ เพิ่มเงินเดือน การเป็นนักเรียน นักดนตรี พนักงานเสิร์ฟให้ห้องอาหารในบาร์ ในภัตตาคารต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นคุณภาพและความเอาใจใส่ในการสอนก็ลดหย่อนลง

นอกจากนี้ภาพพจน์ของครูที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่เนือง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์ปัจจุบันคือ ครูบางคนขาดวิญญานแห่งความเป็นครูและไม่มีค่าแห่งความเป็นมนุษย์ โดยทำร้ายทารุณเด็กหรือลูกศิษย์ของตนอย่างป่าเถื่อน (มนตรี สันทวิชัย 2529: 123-125) เช่น ที่จังหวัดชัยภูมิ กรณีเด็กหญิงวัย 7 ขวบ นักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ถูกครูทำโทษโดยใช้ไม้หน้าสามนิ้วตีศีรษะและหลังจนสภาพร่างกายบอบช้ำ หรือที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เด็กหญิงวัย 8 ขวบ นักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ลืมนำขลุ่ย

มาโรงเรียน ถูกครูสอนดนตรีใช้ขลุ่ยตีที่แขน 12 ครั้ง และให้นักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 จำนวน 80 คน ใช้ขลุ่ยตีตั้งแต่หัวไหล่มาถึงข้อมือ ทำให้แขนได้รับบาดเจ็บ หรือที่จังหวัดกระบี่ กรณีครูข่มขืน เด็กนักเรียนอายุ 12 ขวบ โดยครูออกอุบายให้ไปหยิบไม้กวาดข้างห้องน้ำ แล้วทำการปลุกปล้ำ ข่มขืนเด็กในห้องน้ำ หรือที่จังหวัดนครราชสีมา ครูประจำชั้นประถมปีที่ 4 ได้หลอกให้นักเรียน สร้างขุม 2 ขุม เป็นขุมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงอยู่ห่างกัน โดยบอกว่าจะสอนวิธีการ ช่วยคนถูกงูกัดให้แก่นักเรียนชาย และสอนวิธีช่วยคนตกน้ำแก่นักเรียนหญิง หลังจากนั้นได้ข่มขืน อนาคตเด็กหญิงรวมทั้งสิ้น 2 คน เป็นต้น

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้แพร่กระจายไปถึงประชาชนอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณภาพของครูตกต่ำลง ครูขาดคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น เพราะผู้ที่เป็นครูนั้น ถ้าบกพร่องในเรื่องศีลธรรมแล้วย่อมถือว่าเป็นเรื่องใหญ่กว่าอาชีพอื่น ๆ อีกทั้งครูบางส่วนยังประพฤติตนหย่อนยาน ในหน้าที่ ขาดความสำนึกที่ดีในการเป็นครู ลุ่มหลงในอบายมุขต่าง ๆ และก่อกวนสังคม เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้ครูถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก และอาจส่งผลกระทบต่อทำลายภาพพจน์ที่ดีของวงการวิชาชีพครูด้วย

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจ การเมือง การบริหาร และการศึกษาที่สำคัญของประเทศ ดังจะเห็นได้ว่ามีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนเป็นจำนวนมาก รวมทั้งกรุงเทพมหานครยังประกอบด้วยประชาชนอย่างหนาแน่น ซึ่งประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน รายได้ของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีหลายระดับตั้งแต่ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ ตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ยังกระจายอยู่ทั้งในแหล่งเจริญและแหล่งชุมชนแออัด ทำให้กรุงเทพมหานครมีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู ซึ่งการศึกษาความคิดเห็นดังกล่าวนี้จะเป็นการรวบรวมความหลากหลายของความคิดเห็นและคนในอาชีพต่าง ๆ อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นหลักฐานและเป็นประโยชน์สำหรับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวิชาชีพครูในการจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครู ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครูในด้านสถานภาพวิชาชีพครู ลักษณะของครู และแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครูในด้านสถานภาพวิชาชีพครู ลักษณะของครู และแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู จำแนกตามประชาชนที่อยู่¹ในวิชาชีพและไม่ได้²อยู่ในวิชาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู จำแนกประชาชนที่อยู่¹ในวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ สถาปนิก วิศวกร หนายความ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ เช่น แพทย์สภา คณะกรรมการควบคุมประกอบวิชาชีพวิศวกรรม คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสถาปัตยกรรม และสภาหนายความ เป็นต้น นอกจากนี้ยังจำแนกประชาชนที่ไม่ได้²อยู่ในวิชาชีพ ได้แก่ ลูกจ้างรัฐบาล ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย และผู้ใช้แรงงาน
2. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู มุ่งศึกษาในด้านสถานภาพวิชาชีพครู ลักษณะของครู และแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิชาชีพครู
3. ตัวแปรที่ทำการศึกษาประกอบด้วย
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ เพศ รายได้ การศึกษา การมีบุตรที่อยู่ในสถานศึกษา ประชาชนที่อยู่¹ในวิชาชีพและประชาชนที่ไม่ได้²อยู่ในวิชาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครูในด้านสถานภาพวิชาชีพครู ลักษณะของครู และแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการตอบแบบสอบถามนั้น สภาพแวดล้อมและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบ อาจมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนสภาพอารมณ์ของผู้ตอบ ทำให้ผลที่ได้ อาจไม่ตรงตามความเป็นจริง

คำถามในการวิจัย

1. ความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู จำแนกตามอายุ เพศ รายได้ ระดับการศึกษา การมีบุตรอยู่ในสถานศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่
2. ความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู จำแนกตามประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพ มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. ความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครู จำแนกตามประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพ เช่น แพทย์ สถาปนิก วิศวกร และทนายความ มีความแตกต่างกันหรือไม่

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ครู หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพสอนหนังสือระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชนเท่านั้น
2. ความคิดเห็นต่อวิชาชีพครู หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพครูในด้านวิชาชีพครูและแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู
3. แนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู หมายถึง แนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและพัฒนาวิชาชีพครูในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิชาชีพครู
4. สถานภาพวิชาชีพครู หมายถึง สภาพ ความคาดหวัง ความสำคัญของวิชาชีพครู และครู

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ลักษณะของครู หมายถึง ความประพฤติ การกระทำหรือการแสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจของครู

6. ประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพ หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพแพทย์ สถาปนิก วิศวกร และนายความ เท่านั้น

7. ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพ หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพลูกจ้างรัฐบาล ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ผู้ใช้แรงงานเท่านั้น

ลูกจ้างรัฐบาล หมายถึง ผู้ที่เป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจของหน่วยงาน รัฐบาลที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพ 4 อย่างคือ แพทย์ สถาปนิก วิศวกร และนายความ

ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย หมายถึง ผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการร้านค้าประเภทห้างหุ้นส่วน บริษัท แผงลอยและหาบเร่

ผู้ใช้แรงงาน หมายถึง คนงานที่มีงานทำโดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน และมีชั่วโมงการทำงานตามที่ระบุไว้ในกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับองค์การที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูและสถาบันที่ผลิตวิชาชีพครู เช่น วิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครู สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ด้านนโยบาย ด้านหลักสูตรและด้านการผลิตครู อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมวิชาชีพครูให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพ 4 อย่าง คือ แพทย์ สถาปนิก วิศวกร นายความ และประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพ 3 อย่าง คือ ลูกจ้างรัฐบาล ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ผู้ใช้แรงงาน

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 389 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อวิชาชีพครูและแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อวิชาชีพครูในด้านสถานภาพวิชาชีพครู และลักษณะของครู จำนวน 38 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับคือ "ใช่หรือเห็นด้วย" "ไม่แน่ใจหรือตัดสินใจไม่ได้" "ไม่ใช่หรือไม่เห็นด้วย" ซึ่งข้อกระทงคำถามจะมีความหมายทั้งทางด้านบวกและด้านลบ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิชาชีพครู จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" "เห็นด้วย" "ไม่แน่ใจ" "ไม่เห็นด้วย" และ "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 การเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ได้แก่ ลูกจ้างรัฐบาล ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย โดยกระจายการเก็บข้อมูลในเขตตลาดพร้าว พญาไท และหนองแขม

3.2 การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจากการสุ่มรายชื่อพร้อมที่อยู่ทางไปรษณีย์ ได้แก่ แพทย์ สถาปนิก วิศวกร ทนายความ และผู้ใช้แรงงาน

4. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) T-Test และ F-Test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเมื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันก็ทำการทดสอบทีละคู่ โดยวิธีทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's Multiple Comparison on Treatment Mean) ที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 บท บรรณานุกรม และภาคผนวก โดยเสนอตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำกล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำถามในการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง วิชาชีพครู การผลิตครู การยก ระดับวิชาชีพครู ปัญหาที่มีผลกระทบต่อวิชาชีพครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม แสดงรายการ หนังสือ บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่ใช้ในการวิจัย